

Regnskabsanalyse: Totaløkonomi i planteavl - opdelt på bedriftsstørrelser

I 2011 opnåede den gennemsnitlige planteavlsbedrift et økonomisk resultat, der var bedre end i 2010. Driftsresultatet er samtidig forbedret med 46.000 kr. fra 2010 til 2011. Artiklen er trykt i pjecen *Produktionsøkonomi Planteavl 2012*.

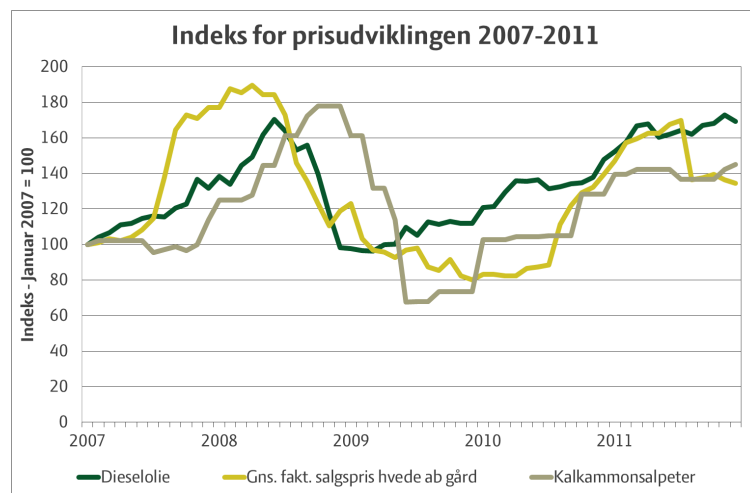
Promilleafgiftsfonden for landbrug

I 2011 opnåede den gennemsnitlige planteavlsbedrift et økonomisk resultat, der var bedre end i 2010. Bruttoudbyttet var 273.000 kr. lavere end i 2010, men tilsvarende lavere omkostninger medførte, at det samlede driftsresultat i 2011 endte på 241.000 kr. i gennemsnit sammenlignet med 195.000 kr. i 2010. Driftsresultatet er dermed forbedret med 46.000 kr. fra 2010 til 2011.

Med virkning fra efteråret 2011 er definitionerne af bedriftstyperne ændret i Videncentret for Landbrugs økonomidatabase. Tidligere skulle mindst to tredjedele af standarddækningsbidraget komme fra planteproduktionen. Den nye definition kræver, at mere end 50 pct. af omsætningen kommer fra planteproduktionen, for at bedriften kan karakteriseres som en planteavlsbedrift.

Samtidig er der i nærværende analyser udeladt bedrifter, hvor der er en stor indtægt af aktiviteter uden for planteproduktionen. I andre analyser, der udarbejdes vedrørende økonomi på bedrifterne, indgår planteavlsbedrifter med denne supplerende indtægt, da de er med til at skabe virksomhedernes samlede indtjening.

Da der er ændret i datagrundlaget og definitionerne, skal en vurdering af forskellene mellem 2011 og tidligere år ske med forsigtighed og med forbehold for ændringer i datagrundlaget.

Figur 1. Indeks for prisudviklingen på foderhvede, kalkammonsalpeter og dieselolie for perioden 2007 til 2011. Prisen i januar 2007 var 3,81 kr. pr. liter dieselolie inkl. CO₂-afgift, 96 kr. pr. hkg vinterhvede ab gård og 180 kr. pr. 100 kg kalkammonsalpeter. Priserne er indekseret men ikke korrigeret for den almindelige prisudvikling.

Totaløkonomien for planteavlsbedrifter i 2011 er beregnet ud fra gennemsnitstal fra de årsrapporter, der er indberettet til Videncentret for Landbrugs økonomidatabase. Via oplysninger fra Danmarks Statistik om areal, afgrødesammensætning, geografisk placering med videre, er data fra de 456 årsrapporter, der opfylder kriterierne for at være en planteavlsbedrift, vægtet til at repræsentere 1.232 heltidsplanteavlsbedrifter i 2011. I forhold til 2010 er arealet steget fra 180 ha pr. bedrift til 205 ha pr. bedrift.

Definition af driftsresultat

Resultat af primær drift beregnes som bruttoudbytte fratrukket styk- og kapacitetsomkostninger. Driftsresultatet beregnes herefter som resultat af primær drift plus afkoblet EU-støtte minus finansieringsomkostninger vedrørende landbrug, herunder netto renter, netto forpagtningsudgifter og netto tab på værdipapirer.

Definition af driftsresultat

Bruttoudbytte

- Stykomkostninger

= Dækningsbidrag

- Kapacitetsomkostninger

= Resultat af primær drift

+ Afkoblet EU-støtte

Indtjeningen i 2011

Tabel 1 viser resultaterne for de planteavlsbedrifter, hvor der som minimum var heltidsbeskæftigelse på bedriften i 2009, 2010 og 2011. I 2011 var der data vægtet til i alt 1.232 bedrifter med 205 hektar i gennemsnit. Bruttoudbyttet for gennemsnitsbedriften som helhed (inkl. andre driftsgrene end planteavl) var i 2011 på knap 2,6 mio. kr. pr. bedrift i gennemsnit, svarende til ca. 12.500 kr. pr. ha.

Ændringer i indtjening hænger bl.a. sammen med prisudviklingen på forbrugsstoffer og afgrøder. Se prisudviklingen på udvalgte varer og produkter i figur 1.

Stykomkostningerne faldt fra 2010 til 2011 med ca. 158.000 kr., men pga. et fald i bruttoudbyttet blev dækningsbidraget ca. 115.000 kr. lavere pr. bedrift i 2011 sammenlignet med 2010. Dækningsbidraget er på 1,76 mio. i gennemsnit pr. bedrift i 2011.

Kapacitetsomkostningerne er samlet faldet med ca. 61.000 kr. fra 2010. Dermed bliver resultat af primær drift 529.000 kr. pr. bedrift, eller ca. 2.580 kr. pr. ha i gennemsnit. Det er i gennemsnit ca. 53.000 kr. lavere pr. bedrift i 2011 end i 2010.

Finansieringsomkostninger er faldet med knap 7,5 pct. fra 822.000 kr. i 2010 til 760.000 kr. pr. bedrift i 2011.

Driftsresultatet på 241.000 kr. i 2011 er 46.000 kr. bedre end i 2010, hvor det var 195.000 kr., og 451.000 kr. bedre end i 2009. I 2011 udgør dækningsbidraget 69 pct. af bruttoudbyttet, hvor det i 2010 var 68 pct. Denne andel kaldes også for dækningsgraden; jo højere dækningsgrad, des bedre er virksomheden til at begrænse stykomkostningerne.

Kapacitetsgraden

	Dækningsbidrag, pct.	Kapacitetsgrad, pct.
2007	73	155
2008	67	130
2009	61	114
2010	68	145
2011	69	143

Kapacitetsgraden opgøres som dækningsbidraget sat i forhold til kapacitetsomkostningerne. Kapacitetsgraden nærmer sig med 143 pct. for 2011, det høje niveau der var i 2007.

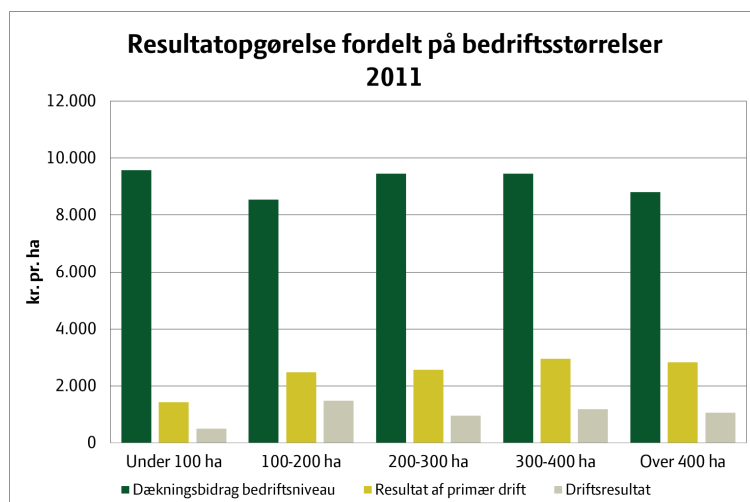
Tabel 1. Udvikling i resultaterne på heltidsbedrifter med planteavl.

År	2009	2010	2011
Antal regnskaber	1.043	670	456
Antal bedrifter	3.314	2.630	1.232
Ha dyrket areal, gns. pr. bedrift	188	180	205
	i 1.000 kr.		
Bruttoudbytte	2.445	2.831	2.558
Stykomkostninger	944	958	800
Dækningsbidrag	1.501	1.873	1.758
Maskinstation	139	120	172
Afskrivninger mv.	349	365	346
Andre kapacitetsomkostninger inkl. løn	831	805	711
Resultat af primær drift	182	582	529
Afkoblet EU-støtte	453	435	472
Finansieringsomkostninger	845	822	760
Driftsresultat	-210	195	241

Opdeling efter bedriftsstørrelse

Tabel 2 viser driftsresultaterne for bedrifterne opdelt i fem størrelsesgrupper baseret på det samlede dyrkede areal inkl. forpagtninger. Driftsresultatet er positivt for gennemsnitsbedriften. Det gennemsnitlige driftsresultat for de fem størrelsesgrupper er ligeledes positivt. Opgøres driftsresultatet i kr. pr. ha, ligger bedrifterne mellem 506 kr. pr. ha og 1.486 kr. pr. ha i gennemsnit for grupperne. Figur 2 viser dækningsbidrag, resultat af primær drift og driftsresultat omregnet til kr. pr. ha.

Tabel 2 viser, at de samlede aktiver udgør knap 32,5 mio. kr. i gennemsnit, heraf er de 50 pct. gæld. Det svarer til en egenkapital på ca. 16,25 mio. kr. i gennemsnit. Til sammenligning var der i 2010 godt 35 mio. kr. i gennemsnitlig aktivmasse og en gældsprocent på 46 pct., svarende til en egenkapital på godt 18,9 mio. kr.

Figur 2. Resultatopgørelse opdelt på bedriftsstørrelse.

Investerings- og finansieringsbehov

Tabel 3 viser investeringsomfanget på bedrifterne. Da afskrivningerne er en vurdering af aktivernes værdiforringelse, skal der investeres i samme størrelsesorden som afskrivningerne for at opretholde samme standard på produktionsapparatet. Den investeringssum, der overstiger afskrivningerne, kaldes nettoinvesteringerne og er en værdiforøgelse på bedriften. Finansieringsbehovet er beregnet som årets resultat før skat, korrigeret for afskrivninger, reguleringer, andre tilbageførsler samt privat udtræk.

Gruppen 300 til 400 ha og gruppen over 400 ha har som gennemsnit nettoinvesteret henholdsvis 1.799 og 5.677 kr. pr. ha. I 2010 var investeringen

for gruppen mellem 300 og 400 ha 3.292 kr. pr. ha, og gruppen over 400 ha på 3.063 kr. pr. ha. Gruppen under 100 ha har afskrevet mere, end der er investeret for. I gennemsnit er nettoinvesteringerne i 2011 med 2.161 kr. pr. ha på niveau med 2010, hvor nettoinvesteringerne udgjorde 2.155.

Tabel 2. Resultater for heltidsbedrifter med planteavl opdelt efter størrelse i 2011. Højværdiafgrøder er defineret som fabriksroer, spisekartofler, tidlige spisekartofler, læggekartofler, konsumært, grønsager, frugt og bær og andet gartneri.

Antal ha.	Gns. alle brug	Under 100 ha	100-200 ha	200-300 ha	300-400 ha	Over 400 ha
Antal bedrifter	1.232	108	634	324	87	79
Ha i alt	205	79	148	242	348	517
- heraf forpagtet	64,3	15,6	38,2	80,5	146	183,8
Areal med lerjord, pct.	51,3	46,7	51,1	53,1	49,2	51,5
Areal med højværdiafgrøder, pct.	7,9	14,1	7,4	9,1	7,4	5,5
Lønningsevne, kr. pr. normtime	-169	-178	-198	-163	-164	-85
	Beløb i 1.000 kr.					
Bruttoudbytte	2.558	1.109	1.834	3.178	4.304	5.892
- heraf planteavl	2.046	790	1.420	2.570	3.514	5.022
Dækningsbidrag bedriftsniveau	1.758	756	1.264	2.287	3.290	4.554
Lønomsomkostninger	121	28	53	192	252	361
Maskinstation	172	65	98	178	333	707
Afskrivninger	346	171	265	411	593	700
Andre kapacitetsomkostninger	591	325	441	784	831	1.099
Resultat af primær drift	529	113	366	623	1.030	1.466
Afkoblet EU-støtte	472	205	348	544	802	1.179
Finansieringsomkostninger	760	279	494	938	1.419	2.099
Driftsresultat	241	40	220	230	413	546
Aktiver i alt	32.471	16.214	25.118	38.862	53.139	64.843
Gældsprocent	50	45	46	53	61	58
Bruger alder	51	53	51	52	49	46
	Kr. pr. ha i gennemsnit					
Dækningsbidrag bedriftsniveau	8.576	9.573	8.541	9.450	9.454	8.808
Resultat af primær drift	2.580	1.430	2.473	2.574	2.960	2.836
Driftsresultat	1.176	506	1.486	950	1.187	1.056

Tabel 3. Investering og finansiering for heltidsbedrifter med planteavl opdelt efter bedriftsstørrelse, 2011.

Antal ha.	Gns. alle brug	Under 100 ha	100-200 ha	200-300 ha	300-400 ha	Over 400 ha
Investering i	Beløb i 1.000 kr.					
Jord	491	127	312	438	678	2.426
Maskiner	239	114	195	230	369	660
Driftsbygninger	137	31	76	125	255	693
Inventar husdyrbrug og andet	5	-3	4	10	2	9
Besætning og beholdninger	-39	-96	-36	-16	-157	47
Grundforbedringer	8	4	7	9	15	12
Øvrige landbrugsaktiver	-6	-7	-7	-14	2	23
Landbrugsinvesteringer, i alt	835	170	551	782	1.164	3.870
Afskrivninger mv. landbrug	392	217	249	558	538	935
Nettoinvesteringer	443	-47	302	224	626	2.935
Likviditetsbehov	-483	-233	-379	-407	-311	-2.152
Nettoinvestering, kr. pr. ha	2.161	-595	2.041	926	1.799	5.677

Læs pjecen [Produktionsøkonomi Planteavl 2012](#).